

KALKINMA AJANSLARI: “TÜRKİYE’DE AÇILAN YENİ ÇIĞIR”

Said DAĞDAŞ¹

¹ DPT/Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü-Yücetepe/Ankara, sdagdas@dpt.gov.tr;
said.dagdas@yahoo.com.

ÖZET

Kalkınma Ajansları ülkemizde; kamu kesimi, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma plânları ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak ve bu gelişim sürecinin sürdürülebilirliğini sağlamak amaçlarına ulaşabilmek için 2006-2009 döneminde tesis edilen, teknik kapasitesi yüksek bölgesel kalkınma kurumlarıdır.

Kalkınma Ajanslarının kuruluş, görev ve yetkileri ile koordinasyonlarına ilişkin esas ve usûller 08/02/2006 tarihli ve 26074 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5449 sayılı Kanunla düzenlenmiştir. 6 Temmuz 2006 tarih ve 26220 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “*Bazı Düzey 2 Bölgelerinde Kalkınma Ajansları Kurulmasına Dair Bakanlar Kurulu Kararı*” ile de, Türkiye’de bir ilk yaşanmış ve Adana ve Mersin illerini kapsayan TR62 ile İzmir ilini kapsayan TR31 Düzey 2 Bölgelerinde, sırasıyla Çukurova ve İzmir (İZKA) Kalkınma Ajansları kurulmuştur. 2008 yılında da sekiz yeni Kalkınma Ajansı kurularak toplam sayı 10’a yükselmiştir. 2009 yılı içinde çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararı ile de, geri kalan 16 Düzey 2 Bölgesindeki kalkınma ajanslarının kuruluşları tamamlanmış durumdadır.

Ülkemizdeki kalkınma anlayışı zincirine 2006 yılında eklenen yeni bir halka olan kalkınma ajansları kanaatimizce; istihdam edilen-edilecek olan nitelikli insan kaynaklarını en verimli biçimde değerlendirerek, her bir Düzey 2 Bölgesinde katılımcılık ve işbirliği temelinde yerel potansiyeli olabildiğince harekete geçirmek suretiyle, bölgeye yapılacak yatırımları yönlendirme sürecinde hızlı karar alınmasını sağlayacak, bölgesel kalkınmayı hızlandırmakta lokomotif yol üstleneceklerdir. Ajanslar yoluyla ivme kazanması beklenen bölgesel kalkınma çabalarının bir diğer meyvesi ise, ülkemizin AB’ye üyelik sürecini hızlandırıcı olumlu katkılar olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma Ajansları, 26 Düzey 2 Bölgesi, AB’ye Yapısal Uyum ve Üyelik,2006-2009.

DEVELOPMENT AGENCIES: A NEW ERA IN TURKEY

ABSTRACT

26 development agencies established in Turkey in between 2006-2009 for accelerating regional development, ensuring sustainability and reducing inter-regional and intra-regional development disparities in accordance with the principles and policies set out in the 9th Development Plan (2007-2013) and programmes through enhancing cooperation among public and private sector including non-governmental organizations, ensuring the efficient, effective and appropriate utilization of local resources and stimulating local potential.

Agencies established by the decision of the Council of Ministers upon the proposal of the Minister responsible for the State Planning Organization (SPO) on the basis of 26 NUTS-II Regions. SPO shall be responsible for coordination of agencies at national level.

The first two Development Agencies (İzmir and Çukurova Development Agencies) established on 6 July 2006 by the Degree of Council of Ministers. Eight of them established in 2008 and finally 16 of them started their activities in 2009 set out in the law numbered 5449.

Key Words: Development Agencies Law, 26 NUTS II Regions, Structural Adjustment&Membership to the EU, 2006-2009.

1- GİRİŞ

Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından hazırlanmıştır. Tasarı, 25/01/2006 tarihinde TBMM Genel Kurulunda görüşülerek kabul edilmiş ve 08/02/2006 tarihli ve 26074 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 5449 sayılı Kanun (ANONİM, 2006a) olarak yürürlüğe girmiştir.

Kalkınma Ajanslarının (KA) kuruluş amaçları; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların mahallinde, yerli yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve asıl önemlisi “*yerel potansiyeli harekete geçirmek*” suretiyle, Dokuzuncu Kalkınma Plânı (ANONİM, 2006) ile ilgili diğer programlarda vurgulanan ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak, yürütülen kalkınma sürecinin ise topyekün devamlılığını sağlamaktır.

Yukarıda vurgulanan amaçlar doğrultusunda her bir Kalkınma Ajansının, ilgili Düzey II Bölgesinin kalkınmasını sağlamak amacıyla seçilecek proje ve faaliyetlere, mali ve teknik yönden destek vermek suretiyle kalkınma çalışmalarına yeni bir ivme kazandırması beklenmektedir.

Ülkemizde kalkınma ajanslarının kuruluş çalışmaları, Kanuna ekli listede gösterilen 26 Düzey II Bölgesinde Bakanlar Kurulu Kararları ile 2006-2009 döneminde tamamlanmıştır.

Kalkınma Ajanslarının, ülke düzeyinde belirlenen 26 Düzey II Bölgesi esas alınarak kurulabilmeleri için, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararına gerek vardır. Ajansların ulusal düzeyde koordinasyonundan da Devlet Planlama Teşkilatı sorumludur (ANONİM, 2006a (Kuruluş Kanunu: Madde 1, 3, 4)).

Kalkınma Ajanslarının yasal çerçevesinin belirlenmesi ve ajansların kuruluşlarının gerçekleştirilmesi sürecinde, DPT Müsteşarlığının konuyla doğrudan ilgili olan, görev tanımına uygun olarak adı üstünde Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü kadrosu etkin rol almıştır.

2- KALKINMA AJANSLARI NASIL TANIMLANABİLİR?

Kalkınma ajansları (KA) kısaca; düzenli mali kaynaklara sahip olan, yerel potansiyeli harekete geçirecek teknik ve idari donanımına sahip, karar alma süreçlerinin yerelden belirlendiği teknik kapasitesi yüksek bölgesel kalkınma kurumlarıdır. KA'lar özetle;

- Düzey 2 Bölgesi ölçeğinde hizmet verecek olan,
- merkezi ve yerel idari birimlerin dışında kalan,
- yerinden yönetilen, hızla karar alıp uygulayabilme yeteneğine sahip,
- 5449 sayılı Kanunla belirlenen iş ve işlemlerinde, özel hukuk hükümlerine tabi bulunan (Madde 3),
- ulusal düzeyde, Devlet Planlama Teşkilatının (DPT) koordinasyonunda faaliyetlerini yürüten (Anonim, 2006a: Madde 4),
- yeterli bütçesi bulunan,

- yerelin potansiyelini harekete geçirici (Can, 2007: 377) olan, faaliyetlerinde kâr amacı bulunmayan,
- topyekün hem ekonomik, hem de sosyal ve kültürel bölgesel gelişmeye odaklı,
- kamu ve özel sektör ile sivil toplum kuruluşlarını bir araya getiren,
- müzakere ve uzlaşma kültürünün geliştiği, katılımcı ve diyaloga açık örgütlenmeye sahip,
- faaliyetlerinde, yerel kurumlarla işbirliği temelinde hareket eden,
- dinamik ve esnek olan (Öz, 2007: 361),
- uygulayıcı olmayan, aksine; öğrenen ve hızla uyum sağlayan bölge kavramının hayata geçişini destekleyici ve koordinatör “temel katalizör” (Yaman ve Kara, 2008: 33) kurumlar,.. olarak tasarlanmışlardır.
- başarıyla çalışmaları durumunda ayrıca, bütçeleri ve güçlü teknik eleman kadroları ile bölgesel kalkınmanın kurumsal altyapısını oluşturabilecekleri vurgulanmaktadır (Öz, 2007: 367).

3- KALKINMA AJANSLARININ TEŞKİLAT YAPISI, AMAÇLARI ve GÖREVLERİ

3.1- Ajansların Temel Görevleri: “Düzey 2 Bölgesine Kazandıracakları” ve Ötesi

- Bölgesel gelişme plan ve stratejilerinin hazırlanmasına destek verilmesi,
- Proje hazırlama ve projeli çalışma yeteneğinin yükseltilmesi,
- Kamu, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğinin ve katılımcılığın güçlendirilmesi,
- Bölgesindeki kuruluşların-işletmelerin kapasitelerinin geliştirilmesine katkıda bulunulması,
- Bölgesinde girişimciliğin desteklenmesi-geliştirilmesi,
- Bölgesinde iş ve yatırım imkânlarının ortaya konulması, tanıtılması ve cazip hale getirilmesi,
- Bölgesindeki içsel potansiyelin ortaya çıkarılmasına, yeni fikir ve projelerin gelişmesine katkı sağlanması (Can, 2007: 377), kırsal kalkınma ve yerel kalkınma faaliyetlerinin desteklenmesi,
- Yerel yönetimlerin de planlama çalışmalarına teknik destek sağlanması,
- Yatırımcıların izin ve ruhsat işlemlerinin tek elden takibi ve koordinasyonunun sağlanması,
- Bölgesel rekabet gücünün desteklenmesi (Anonim, 2006a: Madde 5),
- Avrupa Birliği (AB) fonları yanında, FAO, Dünya Bankası, UNDP, vb... uluslararası fonların kullanımında aracılık yapılması ve koordinasyonun sağlanması (Şekil 1),..
- Aynı zamanda Kalkınma Ajanslarının kamu yatırımlarının programlaması, izlenmesi ve değerlendirilmesinde yetkili olması önerilmektedir (Öz, 2007: 366).

Aşağıdaki şekilde, kalkınma ajanslarının bölgesine kazandıracakı düşünülen belli başlı kazanımlardan örnekler verilmiştir.

Şekil 1: Her Bir Kalkınma Ajansının, Bulunduğu Düzey 2 Bölgesine Kazandırması Beklenen Nitelikler (Yaman ve Kara, 2008: 51).

3.2- Kalkınma Ajanslarının Temel Amaçları-Devam

- Düzey 2 Bölgelerinin henüz yeterince işlenmemiş potansiyellerini harekete geçirerek her bir Düzey 2 Bölgesinin milli ekonomiye katkısının azami düzeye çıkarılması,
- Nispeten geri kalmış Düzey 2 Bölgelerinin diğer bölgelerle gelişmişlik farklarının azaltılarak bu bölgelerin gelişmişlik düzeylerinin ülke ortalamasına yaklaştırılması,
- Düzey 2 Bölgelerinin kendi içlerindeki gelişmişlik farklarının eritilmesi-dengelenmesi,
- Oldukça gelişmiş Düzey 2 Bölgelerinin, özellikle küresel ölçekte rekabet güçlerinin artırılması,
- Girişimciliğin desteklenmesi ve geliştirilmesi,
- Bölgesel kalkınmaya mali ve teknik yönden destek verilmesi,
- Bölgedeki iş ve yatırım imkânlarının sürekli araştırılması,
- Sermayenin çalışma bölgesine çekilmesi amacıyla bölgenin tanıtımının yapılması,
- Her ilde kurulacak Yatırım Destek Ofisleri yoluyla, yatırımcıların izin ve ruhsat işlemlerinin tek elden takibi,
- Üretilen birikim ve tecrübenin uluslararası düzeyde pazarlanması, ülkenin üretim ve yönetim potansiyelinin yurt dışına taşınması, vb.,..

Farklı ülkelerde tesis edilen kalkınma ajanslarının amaçları arasında da büyük benzerlikler bulunmaktadır. Sözgelimi, Kuzeydoğu Romanya Düzey II Bölgesi Kalkınma Ajansının amaçları ile yukarı sıralanan amaçlar büyük ölçüde örtüşmektedir (Macoveiu, 2009).

3.3- Ajansların, Bölgesel Kalkınma Planlarının Hazırlanması ve Uygulanmasındaki Yeri ve İşlevi

Kalkınma ajansları, yeni planlama yaklaşımıyla bölge planlarının hazırlanması ve koordinasyon içinde uygulanmasında etkili olacak şekilde tasarlanmıştır. DPT Müsteşarlığınca bölge planı hazırlama işlevinin kalkınma ajansları aracılığıyla yürütülmesinde ajansların organizasyon yapısının, teknik kapasitesinin, kurumsal ve mali imkanlarının sağladığı avantajlar göz önüne alınmıştır.

Ajansların katılıma açık yapıları ve teknik kapasiteye erişim imkanları, bölge ihtiyaçlarına cevap veren, değişen koşullara uyum gösterebilen, çok sektörlü müdahaleleri kapsayabilen, dinamik ve esnek bölge kalkınma planlarının hazırlanmasına imkan sağlayacaktır.

Ajanslar, hem nitelikli beşeri sermayeleri, hem de dinamik yapıları ve katılımcı özellikleriyle bölge planlarının hazırlanması ve yürütülmesinde bölgesel düzeyde DPT Müsteşarlığının en temel paydaşları konumunda olacaklardır. Önümüzdeki dönemlerde kalkınma ajansları, Düzey 2 Bölge Planlarının hazırlanmasında, gelişme hedeflerine odaklanmış projelerle bölge planlarının hayata geçirilmesinde, bölgelerde gelişme dinamiklerinin güçlendirilmesinde öncü aktörler olmaya adaydırlar. Ajanslar, bu önemli işlevlerini bir yandan bölgedeki paydaşlarla ayrı ayrı işbirliğini geliştirmek yoluyla, öte yandan DPT Müsteşarlığı ile de sıkı işbirliği ve etkileşim çerçevesinde hayata geçireceklerdir.

26 Düzey II Bölgemizde kurulan Ajansların bu aşamada, bölge planlama tecrübesi açısından sahip oldukları tecrübe ve birikim düzeyi henüz sınırlıdır ve birbirlerinden farklıdır. Sözgelimi bazı ajanslar; yürürlükte bulunan GAP, DAP, DOKAP, YHGP gibi bölge planlarının uygulama alanı olan illerin yer aldığı Düzey 2 bölgelerinde kurulmuştur. Bu bölgelerimizin önemli bir bölümünde ise AB destekli bölgesel programlar uygulanmıştır. Diğer taraftan, herhangi bir bölge planı bulunmayan Düzey II Bölgelerinde ise 5449 sayılı Kalkınma Ajansları Kanunu yürürlüğe girdikten sonra 2006 yılı içerisinde ajanslar kurulmuş olup, geçen sürede bu ajanslar ilk uygulama tecrübelerini yaşamışlardır.

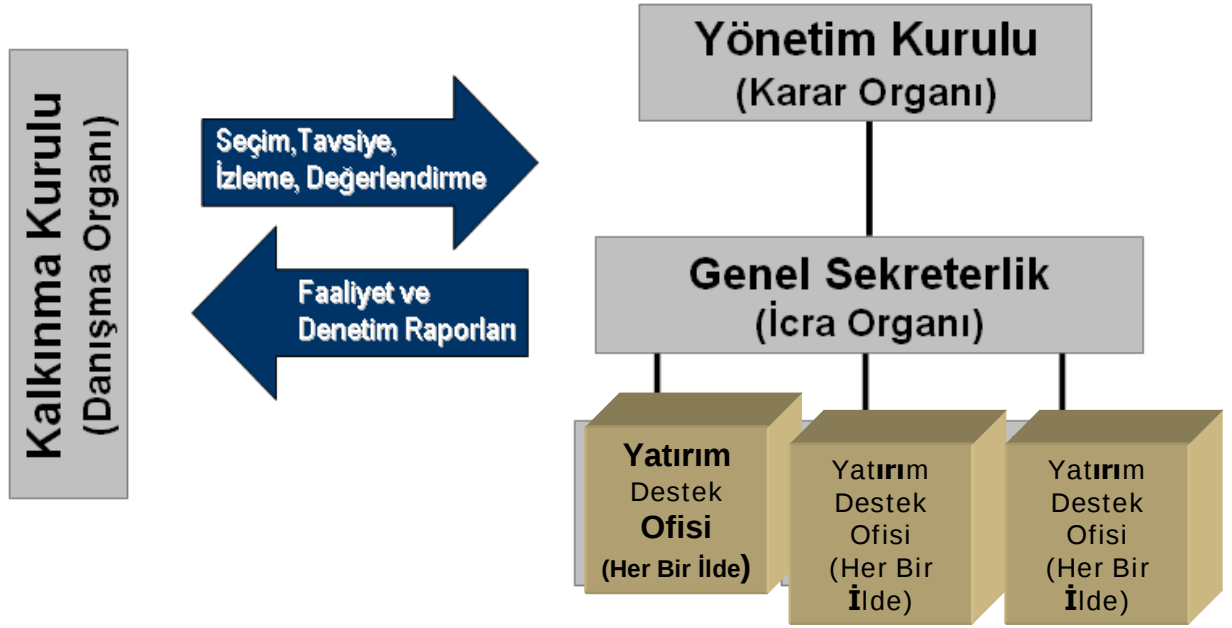
Ajans organları, bölgelerindeki paydaşların karar alma süreçlerine katılmalarına imkan verecek şekilde düzenlenmiştir. Böylece, yerel aktörler yönetim ve kalkınma kurulları aracılığıyla bölgeleriyle ilgili kararların belirlenmesinde, önceliklendirilmesinde ve yönlendirilmesinde etkili olabileceklerdir. Hatta daha geniş katılımlı çalışma kurulları yoluyla da gerektiğinde yeni ve daha yaygın katılımcı platformlar oluşturabileceklerdir. Bu sürecin doğal sonucu olarak, yerel aktörlerin bölge planını sahiplenmeleri ve kendi kaynaklarını bölgenin kalkınması yönünde daha verimli alanlarda değerlendirmek için ortaya koymaları kolaylaşacaktır.

Bugüne kadar bölge düzeyinde yönlendirici, planlama ve uygulamayı kolaylaştırıcı kurumsal kapasiteden ve finansman imkanlarından önemli ölçüde mahrum bulunulması, GAP dışındaki bölge planlarının hazırlandıktan sonra etkin bir şekilde uygulamaya konulmasını engellemiştir. Ajanslar bölge planlarının uygulanması konusunda da etkin kurumlar olacaklardır. Bölgede bulunmaları ve yerel aktörlerle sürekli iletişim içinde olmaları, bilgi akışını hızlandırma, politika, destek ve faaliyetleri tanıtmaya, yönlendirme, yerel aktörlerin proje hazırlama ve uygulama kapasitelerini geliştirme konularında ajanslara önemli avantajlar sağlamaktadır. Ajansların sahip olacakları yüksek teknik kapasite de, ajansların destekleyeceği proje ve faaliyetlere uygun destek mekanizmaları geliştirmelerini mümkün kılacaktır. Ajanslara tahsis edilen mali kaynakların ise yerel kaynakları harekete geçirmede kaldıraç etkisi doğurması da öngörülmektedir.

Son olarak, kalkınma ajansları bir yandan yerel aktörlerle oluşturduğu karar alma ve koordinasyon mekanizmaları, diğer taraftan DPT ile olan ilişkileriyle aşağıdan yukarı ve yukarıdan aşağı planlama yaklaşımlarını bütünleştirmede etkin olacaktır. Bu şekilde yerel, bölgesel ve ulusal öncelikler kolayca ve sağlıklı biçimde bütünleştirilebilecek, ulusal ve yerel kaynaklar belirlenen kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesinde kullanılabilecektir (Anonim, 2010a).

3.4- Kalkınma Ajanslarının Teşkilat Yapısı ve İşleyişi

- Ajanslar, yönetim ilkesi dikkate alınarak teşkilatlandırılmıştır. Karar alma organlarında, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerine yer verilmiştir.
Yönetim ilkesi üzerine oturtulan kuruluşların, “bilgiden değer üretmeye” elverişli, “yenilikçi etki doğurabilecek” yapılanmalar oldukları (Toprak, 2007: 349) ileri sürülmektedir.
- Ajansın karar ve stratejik yönlendirme organı, Yönetim Kuruludur. Kurul; ajansın kurulduğu Düzey 2 Bölgesindeki illerin valileri, belediye başkanları, İl Genel Meclisi başkanları ile ticaret ve/veya sanayi odaları başkanlarından oluşmaktadır. Tek İlden Oluşan Düzey 2 Bölgelerindeki Kalkınma Ajanslarında, (Ankara, İstanbul ve İzmir) bu temsilcilerden üçü geniş katılımlı kalkınma kurulu tarafından kendi üyeleri arasından seçimle belirlenmektedir. Ayrıca, sanayi ve/veya ticaret odaları yönetimde doğrudan temsil edilmektedir.
- Ajansın danışma organı ise, Kalkınma Kuruludur. Özel sektör, sivil toplum kuruluşları, kamu kuruluşları, yerel yönetimler ve üniversite temsilcilerinden en fazla 100 kişiden oluşan ve yılda en az iki defa toplanacak olan Kurul; her bir Düzey 2 Bölgesinin, Ulusal Kalkınma Planları ile uyumlu biçimde bölgesel gelişme vizyonunun belirlenmesine katkı vermek, bölgede kalkınma bilincini yükseltmek, aktörler arası işbirliğini geliştirmek, bölgenin sorunlarına makul ve etkili çözümler üretmek, katılımcılığı güçlendirmek ve ajansı yönlendirmek işlevlerini yerine getirecektir (Anonim, 2009c: Madde 2, 4).
- Ajansın icra organı da, Genel Sekreterliktir (Bağlı, 2009: 229). Genel Sekreterlik aynı zamanda Ajansın teknik birimidir. İcra organı; dinamik ve esnek bir yapılanma içinde çalışan nitelikli uzman personelden oluşur ve Yönetim Kurulu’nun uzun vadeli stratejik yönlendirmesi çerçevesinde faaliyet gösterir. Bu tür bir ajans yapılanmasının aynı zamanda; yatay, esnek, ağ tipi örgüt kuramlarının da desteklediği kaynaklardan birisi olduğu ifade edilmektedir (Akpınar, 2004: 150). Ajans personeli İş Kanunu hükümlerine göre, performans esaslı olarak istihdam edilir (Şekil 2).

Şekil 2: Kalkınma Ajanslarının Teşkilat Yapısı

3.5- Ajansların Gelir Kaynakları

- Ajansların gelir bütçeleri; merkezi yönetim bütçesinden aktarılan paylar ile bölgelerindeki belediyeler, il özel idareleri ile sanayi ve ticaret odalarının gelirlerinden aktarılabacak olan paylardan oluşmaktadır (Anonim, 2009b'ye atfen Tablo 1).

Tablo 1: Kalkınma Ajanslarının Gelir Kaynakları

2010 Tahmini Kaynak Kalemleri	Katkı Oranı (%)	Aktarılabacak Tahmini Kaynak (Milyon TL) *	Toplam Bütçe İçindeki Payı (%)
Genel Bütçe Vergi Gelirleri	0,5	740	83
İl Özel İdareleri	1,0	25	2
Belediyeler	1,0	125	14
Ticaret ve sanayi odaları**	1,0	-?-	-?-
Toplam (26 Ajans için)		890	100
Ajans Başına Ortalama		34	-

* : Tahmini bütçe, ajansların tamamının tam faaliyete geçtiği duruma göre hesap edilmiştir.

** : Ticaret ve sanayi odalarından aktarılabacak kaynaklar hariçtir.

- Önümüzdeki dönemde; yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, araştırma kuruluşları, çiftçiler, esnaf ve KOBİ'lerin projelerine destek sağlamak üzere, her yıl kalkınma ajanslarının tamamına yaklaşık toplam 1 milyar TL büyüklüğünde kaynak tahsisi yapılacaktır.

3.6- Ajansların Destek Mekanizmaları

- Ajanslar, "Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği" (Anonim, 2008 c) kapsamında proje ve faaliyetlere aşağıdaki esaslara göre destek sağlayacaktır (Tablo 2).

Tablo 2: Ajanslara Yapılacak Mali Desteklere İlişkin Temel Esaslar

Destek Türü	Mali Desteğe Konu Proje Başlıkları	Proje Başına Destek Oranı	Proje Başına Azami Destek Miktarı	Uygulama Süresi	Teklif Çağrısı
Proje Esaslı, Doğrudan Finansman Desteği	Küçük Ölçekli Altyapı Projesi	En az %25, en fazla %50. Bu oran %75'e kadar artırılabilir.	Yıllık ödenek tavanının en fazla %25'i olabilir.	İki yıl	Var
	KOBİ Projesi	En fazla %50. Bu oran artırılmaz.	Başvuru Rehberlerinde belirtilir.	İki yıl	Var
	Diğer	Proje maliyetlerinin en fazla %75'i. Bu oran %90'a kadar artırılabilir.	Başvuru Rehberlerinde belirtilir.	İki yıl	Var
Doğrudan Faaliyet Desteği	Acil tedbirler, acil nitelikli stratejik eylemler, bunlarla ilgili fizibilite, plan ve araştırmalar, acil yatırım promosyon çalışmaları	-	Kamu ihale mevzuatı "Doğrudan Temin" usulü limitinin en fazla iki katı olabilir.	Üç ay	Yok
Güdümlü Proje Desteği	Girişimcilik ve yenilikçilik kapasitesini geliştirecek büyük ölçekli altyapı tesisleri (<i>iş geliştirme merkezleri, teknoloji geliştirme merkezleri, teknoparklar, fuar, ticaret merkezi, sergi salonu, laboratuvar, vb...</i>), işletme desteklerine yönelik projeler	En fazla %90. Bu oran artırılmaz.	Çalışma Programı'nda belirlenir.	İki yıl	Yok
Faiz Desteği	KOBİ ve kâr amaçlı kuruluş projeleri	En fazla %50. Bu oran artırılmaz.	Faiz desteği ödeneğinin %5'i olabilir.	Bir yıl	Var
Faizsiz Kredi Desteği					

- Ajanslar, gelir bütçelerinin yaklaşık %75-80'ini, teklif çağrısı yöntemi ile hibe desteği şeklinde farklı bileşenler altındaki bölgesel kalkınma amaçlı projelere kullanacaklardır. Ajansların faaliyete geçtikleri ilk yıldan itibaren sonuçlar alınmaya başlanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3: İzmir ve Çukurova Kalkınma Ajanslarının 2008 Yılı Destek Uygulamaları

Kalkınma Ajansı	Faaliyetteki Ajansların 2008 Yılı Proje Teklif Çağrıları	Sonuçları	
	Bileşenler	Hibe Miktarı (Milyon TL)	Başvuru Sayısı
İzmir (İZ-KA)	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler	17.6	439
	Sosyal Kalkınma	11.7	235
	Toplam	29.4	674
ÇUKUROVA (Adana, Mersin)	İktisadi Kalkınma	11	244
	Sosyal Kalkınma	2	164
	Küçük Ölçekli Altyapı	4	16
	Kırsal Kalkınma	2	30
	Toplam	19	454
	Genel Toplam	48.4	1128

4- TÜRKİYE'İN YENİ BÖLGESEL GELİŞME DİNAMİKLERİ

Türkiye’de ilk kez, iki Düzey II bölgesinde; 06/07/2006 tarih ve 26220 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu kararı ile, İzmir ilini kapsayan “İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA)” ile birlikte Adana ve Mersin illerini kapsayan “Çukurova Kalkınma Ajansı” (Anonim, 2006b) kurulmuştur.

Avrupa’da ise hemen hemen bütün ülkelerde kalkınma ajansları kurulmuştur. Halen günümüz dünyasında; hukuki ve kurumsal yapıları, görev ve yetkileri, faaliyet alanları ve işlevleri itibarıyla çeşitlilik gösteren, sayıları 20.000’i aşkın kalkınma ajansı bulunmaktadır (Tamer, 2008: 162). İlgili yayında aynı zamanda kalkınma ajanslarının tüzel kişiliklerinin türü konusu da tartışmaya açılmıştır.

2008 yılında sekiz, 2009 yılı Temmuz ayında da geri kalan 16 Düzey 2 Bölgesinde, bölgesel gelişmeyi hızlandırmanın ve rekabete dayalı gelişimin önemli kurumsal araçlarından birisi olan Kalkınma Ajanslarının kurulmasına devam edilmiştir. Bu kapsamda, 2008 yılı içinde kalkınma ajanslarının kurulduğu merkezler; *Gaziantep, Diyarbakır, Mardin, Konya, Erzurum, Samsun* ve *İstanbul* olarak (ANONİM, 2008b) belirlenmiştir.

2009 yılında da, Bakanlar Kurulu Kararı ile; 25 Temmuz 2009 tarih ve 27299 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, 2009/15236 sayılı “Bazı Düzey 2 Bölgelerinde Kalkınma Ajansları Kurulması Hakkında Karar” doğrultusunda 16 adet Kalkınma Ajansının kuruluşu, Düzey 2 İstatistikî Bölge Birimleri esas alınarak tamamlanmıştır. Aşağıdaki tablo ve şekilde, 2006-2009 döneminde Türkiye’de kurulan kalkınma ajanslarının kuruluş yılları, ajansların Düzey 2 İstatistikî Bölge Birimi merkezleri ve kapsadıkları iller listelenmiştir.

Tablo 4: Türkiye'de Kalkınma Ajanslarının Kuruldukları Düzey 2 Bölgeleri, Ajans Merkezleri, Kapsadıkları İller ve Kuruluş Yılları (Dağdaş, 2009: 695; Anonim, 2010c).

Kalkınma Ajansının Adı	Kalkınma Ajansının Kapsamındaki İller	Ajansın Merkezi	Kuruluş Yılı
1- İzmir (İZKA)	<u>İzmir</u>	<u>İzmir</u>	2006
2- Çukurova (ÇKA)	<u>Adana</u> , Mersin	Adana	2006
3- Mevlana (MEVKA)	Karaman, <u>Konya</u>	Konya	2008
4- Orta Karadeniz (OKA)	Amasya, Çorum, <u>Samsun</u> , Tokat	Samsun	2008
5- Doğu Anadolu (DAKA)	Bitlis, Hakkâri, <u>Muş</u> , <u>Van</u>	Van	2008
6- İpekyolu (İKA)	Adıyaman, <u>Gaziantep</u> , Kilis	Gaziantep	2008
7- Dicle (DİKA)	Batman, <u>Mardin</u> , <u>Şırnak</u> , Siirt	Mardin	2008
8- TR10 (İstanbul (İSKA))	<u>İstanbul</u>	<u>İstanbul</u>	2008
9- TRC2 (Diyarbakır Şanlıurfa (DUKA))	<u>Diyarbakır</u> , <u>Şanlıurfa</u>	Diyarbakır	2008
10- TRA1 (Kuzeydoğu Anadolu)	Bayburt, Erzincan, <u>Erzurum</u>	Erzurum	2008
11- TR21 (TRAKYA)	Edirne, Kırklareli, <u>Tekirdağ</u>	Tekirdağ	2009
12- TR22	<u>Balıkesir</u> , Çanakkale	Balıkesir	2009
13- TR32 (Güney Ege)	Aydın, <u>Denizli</u> , <u>Muğla</u>	Denizli	2009
14- TR33 (Kuzey Ege)	Afyonkarahisar, <u>Kütahya</u> , Manisa, <u>Uşak</u>	Kütahya	2009
15- TR41 (Bilecik Bursa Eskişehir)	Bilecik, <u>Bursa</u> , Eskişehir	Bursa	2009
16- TR42 (Doğu Marmara)	Bolu, Düzce, <u>Kocaeli</u> , Sakarya, Yalova	Kocaeli	2009
17- TR51	<u>Ankara</u>	Ankara	2009
18- TR61	Antalya, Burdur, <u>Isparta</u>	Isparta	2009
19- TR63 (Doğu Akdeniz DOĞAKA))	<u>Hatay</u> , Kahramanmaraş, Osmaniye	Hatay	2009
20- TR71 (AHİLER)	Aksaray, <u>Kırıkkale</u> , <u>Kırşehir</u> , <u>Nevşehir</u> , <u>Niğde</u>	Nevşehir	2009
21- TR72 (Orta Anadolu (ORAN))	<u>Kayseri</u> , Sivas, Yozgat	Kayseri	2009
22- TR81 (Batı Karadeniz (BAKKA))	Bartın, Karabük, <u>Zonguldak</u>	Zonguldak	2009
23- TR82	Çankırı, <u>Kastamonu</u> , Sinop	Kastamonu	2009
24- TR90 (Doğu Karadeniz)	Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, <u>Trabzon</u>	Trabzon	2009
25- TRA2 (Serhat (SERKA))	<u>Ağrı</u> , Ardahan, <u>Iğdır</u> , <u>Kars</u>	Kars	2009
26- TRB1 (FIRAT)	Bingöl, Elazığ, <u>Malatya</u> , Tunceli	Malatya	2009

Tablo 5: İzmir Kalkınma Ajansı'nın 2007-2009 Tahminî Bütçesi ve Öncelik Alanları

Öncelik Alanları	Bütçe İçinde ki Oranı (%) (2007)	Yıllara Göre Tahminî Miktarı (YTL/TL)	2007 (YTL)	2008 (YTL)	2009 (TL)
KOBİ'lerin rekabet gücünü artırmaya yönelik katma değeri yüksek ve yeni iş imkanları sağlayacak projeler	30		14.521.884	16.875.000	16.875.000
Sosyal kalkınma ve sosyal içermeyi destekleyecek projeler	20		9.681.256	11.250.000	11.250.000
Kültürel, tarihi ve doğal mirasın, çevrenin korunmasını sağlayacak ve turizmde çeşitliliği artıracak projeler	15		7.260.942	8.437.500	8.437.500
Tarımsal üretimde yüksek katma değer sağlayacak ve kırsal alanda yaşam kalitesinin artırılmasını / hayat standardının yükseltilmesini sağlayacak projeler...	15		7.260.942	8.437.500	8.437.500
TOPLAM	80		38.725.024	45.000.000	50.000.000

Çukurova Kalkınma Ajansı'nın 2007 yılı Çalışma Programında; 2007-2009 dönemi için aşağıda belirtilen öncelik alanlarında ve tahminî tutarlarda "proje destek hibesi" öngörülmüştür:

Tablo 6: Çukurova Kalkınma Ajansı'nın 2007-2009 Tahmini Bütçesi ve Öncelik Alanları

Öncelik Alanları	Bütçe İçinde ki Oranı (%) (2007)	Yıllara Göre Tahminî Miktarı (YTL/TL)	2007 (YTL)	2008 (YTL)	2009 (TL)
1. İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Projeleri	9,26		3.000.000	3.500.000	4.500.000
2. Bölgenin Üretim ve Rekabet Gücünün Artırılması Amacıyla KOBİ'lerin Yenilikçi Yaklaşımı Öne Çıkaran Projeleri	18,52		6.000.000	7.000.000	9.000.000
3. Tarım ve Kırsal Kalkınma Projeleri,	12,35		4.000.000	4.500.000	5.500.000
4. Kültürel ve Tarihi Mirasın Korunması ile Turizmin Geliştirilmesi Projeleri	12,35		4.000.000	4.500.000	5.000.000
5. Çevre Korumaya Yönelik Projeler ve Küçük Ölçekli Altyapı Projeleri	9,26		3.000.000	3.500.000	4.000.000
6. Sosyal İçermeye ve Sosyal Gelişmeye Yönelik Projeler	6,17		2.000.000	3.000.000	3.500.000
7. Bölgenin Yatırım Potansiyelinin Tanıtımı ve Uluslararası Ticari İlişkilerin Geliştirilmesi Projeleri	3,09		1.000.000	1.500.000	2.000.000
8. Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi; Ar-Ge, Yenilikçilik (<i>Innovation</i>) ve Girişimcilere Destek Sağlayacak Oluşumlara Yönelik Projeler (<i>Kuluçka Merkezleri, Teknoloji Geliştirme Merkezleri gibi</i>),...	6,17		2.000.000	2.500.000	3.500.000
TOPLAM	77,16		25.000.0	30.000.0	37.000.0

Görüldüğü üzere, ajansların önceliklerinde ve bütçelerindeki farklılıklar doğal olarak bölgelerin kendi dinamikleriyle doğrudan ilişkilidir.

6- DEVLETİN PLANLAMA GÖREVİ İLE, KALKINMA AJANSLARININ KURULMASI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Türkiye’de ilk kez 1961 Anayasası ile, planlama görevi devlete bir görev olarak verilmiştir. Yine 1982 Anayasasında da planlama yapma ve uygulama yaklaşımı, bir Anayasa emri olarak devlete verilen bir görev olarak yer almıştır (Anonim, 1982: 166. Madde). Planlamanın mutlaka Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından gerçekleştirilmesi ise, anayasadan kaynaklanan bir mecburiyet değildir. DPT yanında başka kurumsal yapıların tesisinde, anayasadan kaynaklanan bir engel bulunmadığı vurgulanmaktadır. Sözelimi Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının kurulmasına ilişkin açılan iptal davasında ilgili teşkilatın kurulması, Anayasaya aykırı bulunmamıştır (Yıldırım, 2000’e atfen Anonim, 2007: 23). Buradan hareketle; *kalkınma amaçlı* olarak DPT dışında başka kurumsal yapıların tesisinde, anayasadan kaynaklanan herhangi bir engel bulunmadığı belirtilmektedir (Anonim, 2007: 23).

5449 sayılı Kanunla kurulmuş olan Kalkınma Ajanslarına verilen görev ve yetkilerin, 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile GAP İdaresine verilen görev ve yetkilere göre çok cılız, zayıf ve etkisiz denebilecek düzeyde olduğu yorumu getirilmektedir (Anonim, 2007: 31). 5449 sayılı Kanun incelendiğinde, Kalkınma Ajanslarının;

- Proje yapma ve uygulama görevlerinin olmadığı,
- Faaliyetlerin, merkezi idare tarafından hazırlanan ulusal plan ile bölge planına uygun olacağı,
- Bu kapsamda Ajansların bölge planı yapma yetkilerinin bulunmadığı,
- Ajansın kurulduğu bölgedeki illerde hizmet veren kamu kurum ve kuruluşlarını etkilemediği ve yönlendirmediği, görev ve yetkilerini devralmadıkları veya bu kuruluşların görev alanlarını sınırlamadıkları,.. görülmektedir.
- Ajansların; bölgenin tanıtımını yapmak, kalkınma hedefi doğrultusunda toplumun farklı kesimlerini bir araya getirmek ve aralarındaki işbirliğini güçlendirmek, bölgenin farklı alanlardaki potansiyelini harekete geçirmedeki yatırım ortamını iyileştirmek ve bölgenin kalkınmasını sağlamak amacıyla hazırlanacak projeleri mali ve teknik yönden desteklemek görevlerini üstlenecekleri (Ajansın Görev ve Yetkileri-Madde 5 (Anonim, 2006a); Yaman ve Kara, 2008: 55) aşıkardır.

Kalkınma Ajanslarının; bölgenin – yerelin potansiyelleri ve dinamiklerini en iyi okuyan ve değerlendiren temel kurumsal yapıya sahip oldukları, bu yapılarıyla da aşağıdan yukarıya işleyen “etkileşimli kalkınma çabaları”nın en hayati kurumu oldukları belirtilmektedir (Yaman ve Kara, 2008: 33). Yine kalkınma ajanslarının karar alma süreçlerinde sadece katılımı sağlamak değil, katılımın uzlaşmacı ve müzakereci olması gerektiğinin (Eraydın, 2008: 25) ve ayrıca ajanslar arasında işbirliğinin nasıl işleyeceğinin önemi üzerinde durulmaktadır (Dericioğlu, 2008: 88-91). 18 Eylül 2009 tarihli Resmi

Gazete’de yayımlanan “Kalkınma Ajansları Çalışma Usul ve Esasları”nın Temel İlkeler Bölümünde de; kalkınma kurulunun işleyişinde; “adalet, eşitlik, düşünce ve ifade özgürlüğü ve katılımcılık ile iller ve kesimler arasında dayanışma ve uzlaşma”nın esas olduğu ifade edilmiştir (Anonim, 2009: 11).

5449 Sayılı Kanunun 10 ncu Maddesinde Yönetim Kurulunun nasıl teşkil edileceği sayılmıştır. Şöyleki:

- Yönetim Kurulunda DPT Müsteşarlığı temsilcisi yoktur.
- Yönetim Kurulunda belediye başkanları yer almaktadır.
- Yönetim Kurulunun başkanı validir (Madde 10). Vali de, devletin ildeki temsilcisidir.

7- KALKINMA AJANSLARINDAN NE BEKLENİYOR? BAZI TARTIŞMALAR

Yasal çerçevesinin 2006 yılında belirlenmesinin hemen ardından Kalkınma Ajansları, 2007-2013 dönemini planlayan Dokuzuncu Kalkınma Planı ile birlikte anılmaya başlanmıştır. 2010 yılı itibarıyla tüm yurt sathında faaliyete geçen kalkınma ajansları, Düzey 2 Bölgeleri ölçeğinde bölgelerimizin rekabet gücünün artırılması ve bölgelerarası gelişmişlik farklarının azaltılmasında önemli bir temel politika aracı olarak işlev kazanma yolunda hızla ilerlemektedirler. Kalkınma Ajansları öncelikle “projeli çalışma”yı teşvik etmektedir. Ajanslar; yerel yönetimler, üniversiteler, araştırma merkezleri, potansiyel gelişme imkan ve şartlarına sahip kırsal çekim merkezleri ve iktisadi hayatın çok canlı olduğu potansiyel büyüme merkezleri başta olmak üzere ülkenin her yerinde, “yarışmacı-rekabetçi” yaklaşımla ülkenin kalkınmasında yeni imkanları ortaya çıkarabileceklerdir (Dağdaş, 2009: 701-702).

Mevcut iktidarın ve geleceğin iktidarlarının; Düzey II bölgelerinin kalkınma öncelikleri yanında, ülkenin topyekün kalkınmasında motor olma niteliğine sahip olacakları öngörülen, aynı zamanda girişimcilik yeteneği ve birikimini artıracakları düşünülen, Düzey II bölgelerinde kurulan Kalkınma Ajanslarının işlevlerini yetkin kılacak tedbirleri süratle almaları beklenmelidir.

Kalkınma ajansları için geliştirilen üçlü yönetim modeli (kamu sektörü+özel sektör+sivil toplum örgütleri) ile, kamu yararı ilkesi karşı karşıya geldiğinde bu durumun; kalkınma ajanslarıyla başlatılan sürecin ağırlıklı olarak sermayenin hedefleri doğrultusunda gelişeceği, ajansların merkezi yönetimle ilişkilerinin yeterince net olmadığı, DPT’nin bölge kuruluşu-taşra kuruluşu olup olmadıkları ve buna benzer bazı belirsizlikler (Bal, 2007: 170, 171) bulunduğu üzerinde durulmaktadır. 2010 yılında ülke geneline yaygınlaşan uygulamaların izlenmesi sürecinde, benzeri belirsizliklerin netlik kazanması ve muhtemel aksaklıkların süratle giderilmesi mümkün olacaktır. Sözgelimi uygulama sürecinde yaşanan bazı belirsizlikler, sürekli olarak ajanslar tarafından Müsteşarlığa sorularak aşılmaktadır. 2009/15433 sayılı Bakanlar Kurulu kararı gereğince; yeni kurulan bir ajansın ismi, isminin kısaltması ve ambleminin Müsteşarlık onayına sunulması gereklidir. Yine Yönetim Kurulunun, kiralama ve satın alma ile ilgili iş ve işlemlerde karar ve imza yetkisini Yönetim Kurulu başkanına değil, 5449 sayılı Kanunun 11 inci maddesi gereğince İcra Organının başı olan Genel Sekretere devretmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Kalkınma ajanslarının; kamusal özelliklerinin ağır bastığı, ülke kalkınmasına hizmet etmek üzere devlet marifetiyle kuruldukları, merkezi idarenin çok yakın gözetim ve denetimi altında faaliyet gösterdikleri, faaliyetlerinin finansmanı yönünden de kamu

kaynaklarının ağırlıkta olduğu ve kaynakların doğrudan tahsis edildiği belirtilerek bir kamu tüzel kişiliği olarak kabul edilmelerinin gerekli görüldüğü vurgulanmaktadır. Hatta, ajansların, ilgililikten de uzak, DPT'nin bağlı kuruluşu olduğu (Tamer, 2008: 163, 170) ileri sürülmektedir.

Ülkemizde yürütülen ve yürütülecek olan bölgesel gelişme programlarının istenen başarıya ulaşamamalarının sebeplerinden bir olarak “bölge tanımı”nın da yeterince isabetli yapılamamış olması da gösterilmektedir. Yine aynı yayında 2002 yılında kabul edilen Düzey I ve Düzey II Bölgelerinin değişmez olmadıkları vurgulanmakta ve bazı kümeleme analizleri yoluyla hazırlanan yeni ve farklı Düzey I ve Düzey II Bölgeleri önerilmektedir (Öztürk, 2009: 57-59, 84, 85).

Kalkınma ajanslarının yeni bir planlama aktörü olduğu, (Yılmaz ve ark., 2007: s. 157) olacağı öngörüsü doğrudur. Çünkü kalkınma ajanslarının görevleri arasında; “bölgesel gelişme stratejilerinin hazırlanması” hususu da mevcuttur.

Kalkınma ajanslarında çalışmaya başlayan veya yeni alınacak uzmanların ücretleri ile bu örgütlenmenin babası sayılan DPT Müsteşarlığı uzmanlarının ücretleri arasındaki belirgin dengesizlik de tartışılan diğer konular arasındadır.

Yakın gelecekte; kalkınma ajanslarının ülkemizde sadece kendi çalışma bölgelerinde değil, kazanılan tecrübe ve birikimle komşu ülkelerin kalkınmasında da rol alarak bu ülkelerin hem ekonomik alanda hem sosyal ve kültürel alanlarda Türkiye ile bütünleşmelerinin sağlanmasında ayrıca çok önemli işlevleri olacağını da öngörmek hayal değildir.

8- DEĞERLENDİRME ve BAZI ÖNERİLER

Türkiye’de kalkınma ajanslarının kurulması, 14 Nisan 2003 tarihinde kabul edilen Avrupa Birliği Katılım Ortaklığı Belgesi’nde, Kısa Vadeli Hedefler arasında sayılan “Üyelikten Kaynaklanan Yükümlülükleri Üstlenebilme Yeteneği” başlığı altında yer alan *Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu* alt başlığı altındaki “NUTS 2 düzeyinde bölgesel kalkınma planları hazırlanması suretiyle, bölgesel farklılıkları azaltmayı amaçlayan bir ulusal ekonomik ve sosyal uyum politikasının geliştirilmesi” ve “bölgesel kalkınmayı yürütecek idari yapıların güçlendirilmesi” ifadelerinde (Anonim, 2003: 11-16) yerini almıştır. AB’ye uyum süreci ile de yakından ilişkili olan ajansların kurulması ise, esasen 2002 yılında Türkiye’de İstatistiki Bölge Birimlerinin ilanı ile birlikte ivme kazanmıştır.

(2006-2008) dönemi Orta Vadeli Programı’nda; “*Bölgesel gelişmenin hızlandırılması için yereldeki potansiyeli harekete geçirici politikalara ağırlık verilecektir.*” denilerek bu çerçevede kalkınma ajansları başta olmak üzere yerel düzeyde kurumsal yapılar oluşturulacağı, mevcut yapıların kapasitelerinin geliştirileceği, merkezi ve yerel kurumlar arasındaki işbölümünün de etkinleştirileceği” belirtilmiştir (Anonim, 2006h: 13).

Artık Türkiye, Kalkınma Ajansları aracılığıyla esasen; siyasi yaklaşım ve tuzaklardan uzak, uygulamayı ve verimliliği öne çıkaran, üretimi ve istihdamı hedef alan, yarışmaya dayalı bir anlayışla proje üretme ve uygulama sürecine girmiştir. Kalkınma Ajanslarının ülkemize vereceği katkıların en önemli unsurlarından birkaçı, yukarıda sayılan bu ve benzeri özellikleridir.

Kalkınma Ajansları esasen birer *Araştırma Enstitüsü* gibi projeye dayalı çalışacaktır. Bu amaçla yıl içinde en az bir kez, belirlenen farklı öncelikler kapsamında proje yarışması

açabilecek ve ardından proje havuzundan seçilen ve mali destek kazanan projeler süratle uygulamaya aktarılacaktır.

- Kalkınma Ajansları Personel Yönetmeliğinin 18. maddesinde yer alan “Öncelikli istihdam” başlığı altında, “*Türkiye-Avrupa Birliği Malî İşbirliği kapsamında yürütülen bölgesel programların; bölgelerde yürütülmesi ve koordinasyonu amacıyla oluşturulan proje birimlerinde çalışan personel sadece sözlü sınava girmek suretiyle, uzman personel için gerekli şart ve nitelikleri taşımaları halinde uzman personel olarak öncelikle istihdam edilir.*” (Anonim, 2006d) denilmektedir. Buradan hareketle AB ile ilgili bölgesel programlarda çalışma tecrübeleri olanların yanında ayrıca, AB ile ilgili konularda eğitim alan ve uzmanlıkları olanların (ATAUM ve TODAİE benzeri eğitim kurumlarında uzmanlık eğitimi alanların, vb...) Kalkınma Ajanslarına giriş başvurularında öncelikle değerlendirilebilecekleri yorumu da yapılabilir.

- Başvurularda genel olarak; 50 yaşını doldurmamış olmak, kamu veya özel kesimde en az beş yıl çalışmış olmak ve mesleğimizle doğrudan ilişkili sayılabilecek a) Planlama, programlama, b) Proje tasarımı, hazırlığı, uygulama ve yönetimi, c) Strateji geliştirme, strateji yönetimi, f) Şehircilik ve çevre, g) Araştırma-geliştirme ile j) İnsan kaynakları yönetimi (Anonim, 2010b) konularında tecrübe istenmektedir.

- Kalkınma ajanslarında açılan personel alım imtihanlarına başvurabilmek için, adayların mutlaka İngilizce bilmeleri gerekmektedir. KPDS başarısının en az 70 ve üzerinde olması gerekmektedir. Veya buna denk kabul edilen uluslararası geçerliliği bulunan yabancı dil belgesine sahip olunmalıdır (Anonim, 2010b; Anonim 2006e).

Kalkınma ajanslarının başarıya ulaşabilmeleri için; çalıştıkları bölgeyi tanımalarına imkan verecek yeterli bilgi veri tabanına sahip olmaları, bölgeyi iyi analiz etmeleri, bölgedeki dinamikleri iyi değerlendirebilmeleri (Can ve ark., 2007: 155) beklenmektedir. Kendilerine verilen görevleri yerine getirirken; bölgedeki aktörlerle sağlıklı işbirliği kuracak ve sürdürecektir, güvenilir, aynı zamanda şeffaf bir yönetim anlayışı ile hareket edebilmeleri önem taşımaktadır. Ajans çalışanlarının başarıya odaklı bir anlayışla; takım ruhuyla çalışma kültürüne yatkın olmaları, yenilenmeye-gelişmeye-öğrenmeye-paylaşmaya-mücadeleci olmaya, vb... vasıflara haiz olmaları gerekmektedir.

Not: Türkiye’de çok yeni bir kurumsal yapılanma olan kalkınma ajansları için bazı yayınlarda ısrarla, “bölgesel kalkınma ajansları” ifadesi kullanılmaktadır. Bu adlandırma sunidir, yanlıştır ve yersizdir. Gerek mevzuatta, gerek uygulamada, gerekse resmi başvuru kaynaklarında “bölgesel kalkınma ajansları” ifadesi kullanılmamaktadır. Bu nedenle, kavramları yerli yerinde kullanmak da, bilimsel sorumluluğun gereğidir.

9- KAYNAKLAR

Akpınar, R., 2004: Bölgesel Gelişme Dinamikleri ve Kurumsal Yansımaları: Yerel Büyüme Koalisyonları/Bölgesel Kalkınma Ajansları Deneyimi. DPT Uzmanlık Tezi, Ankara, 157 s.

Anonim, 1982: T. C. Anayasası.

Anonim, 2003: Türkiye İçin Katılım Ortaklığı Belgesi (14 Nisan 2003 Tarihinde AB Konseyi Tarafından Kabul Edilen Nihai Metin). Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı-Avrupa Birliği ile İlişkiler Genel Müdürlüğü, Nisan 2003, Ankara, 24 s.

Anonim, 2005: T. C. 58. ve 59. Hükümet Acil Eylem Planı Uygulama Sonuçları. 45 s.

- Anonim, 2006: Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013). 1 Temmuz 2006 Cumartesi - Mükerrer Resmî Gazete Sayı : 26215, TBMM Kararı, 100 s.
- Anonim, 2006a: Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun. 08.02.2006 tarih ve 26074 sayılı Resmi Gazete, <http://www.dpt.gov.tr/bgyu/kalkinmaajans/5449SayiliKanun.pdf>
- Anonim, 2006b: "Bazı Düzey 2 Bölgelerinde Kalkınma Ajansları Kurulmasına Dair Karar" (Kuruluş Kararnamesi). 6 Temmuz 2006, Resmi Gazete Sayı: 26220, 2006/10550 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, <http://www.dpt.gov.tr/bgyu/kalkinmaajans/KurulusKararname.pdf>
- Anonim, 2006c: Kalkınma Ajanslarının  alışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik. 25 Temmuz 2006 SALI, Resmî Gazete Sayı : 26239, <http://www.dpt.gov.tr/bgyu/kalkinmaajans/CalismaYonetmeliqi.pdf>
- Anonim, 2006d: Kalkınma Ajansları Personel Yönetmeliği. 25 Temmuz 2006 SALI, Resmî Gazete Sayı : 26239, <http://www.dpt.gov.tr/bgyu/kalkinmaajans/CalismaYonetmeliqi.pdf>
- Anonim, 2006e:  ukurova Kalkınma Ajansı Personel Giriş Sınavı İlanı. <http://www.dpt.gov.tr/bgyu/kalkinmaajans/Sinavilani.doc>
- Anonim, 2006f: İzmir Kalkınma Ajansı 2007 Yılı Bütçesi. 15/01/ 2007, İzmir, 8 s.+Ek I-IV.
- Anonim, 2006g:  ukurova Kalkınma Ajansı 2007 Yılı Bütçesi. 27/12/ 2007, Çukurova, 8 s.+Ek I-IV.
- Anonim, 2006h: Orta Vadeli Program (2006-2008). DPT Yayını, 25 s.
- Anonim, 2007: Kalkınma Ajanslarının Türk Hukuk Sistemindeki Yeri. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı-Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Kasım 2007, Ankara, 36 s.
- Anonim, 2007a: Human Resources Strategy for the Development Agencies in Turkey. Istituto per la ricerca sociale, Version 18, September 2007, 83 s.
- Anonim, 2008a: 2008 Yılı Programı. 45 s.
- Anonim, 2008b: Bazı Düzey 2 Bölgelerinde Kalkınma Ajansları Kurulması Hakkında Karar. 2008/14306 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 22 Kasım 2008 tarih ve 27062 sayılı Resmi Gazete.
- Anonim, 2008c: Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği. 08/11/2008 tarih ve 27048 sayılı Resmi Gazete.
- Anonim, 2009: Bazı Düzey 2 Bölgelerinde Kalkınma Ajansları Kurulması Hakkında Karar. 2009/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 25 Temmuz 2009 tarih ve 27299 sayılı Resmi Gazete.
- Anonim, 2009b: "Kalkınma Ajansları" başlıklı DPT Sunumları ve Bilgi Notları.
- Anonim, 2009c: Kalkınma Ajansları  alışma Usul ve Esasları. 18.09.2009 tarih ve 27353 sayılı Resmi Gazete.
- Anonim, 2010a: Kalkınma Ajansları için Bölgesel Kalkınma Planı Hazırlama Kılavuzu (İlk Taslak). 5.3.2010. 183 s.
- Anonim, 2010b: TR41 Düzey 2 (Bilecik, Bursa, Eskişehir) Kalkınma Ajansı Personel Alım İlanı. <http://www.dpt.gov.tr/DPT.portal>
- Anonim, 2010c: Kalkınma Ajansları İrtibat Bilgileri. http://www.dpt.gov.tr/bgyu/kalkinmaajans/ajans_iletisim_bilgileri.doc
- Bağlı, M. S., 2009: Kalkınma Ajansları. Deęiřik Yönleriyle Yerelleřme (Editör: Veysel K. Bilgi ), Baskı: Seçkin Yayıncılık, Nisan-2009, s. 201-232, 440 s., Ankara.

- Bal, E., 2007: Küresel Rekabette Yeni Yerel Duraklar. 12. Ulusal Bölge Bilimi / Bölge Planlama Kongresi Bildiriler Kitabı, 25-26 Ekim 2007, İTÜ-Taşkışla, Baskı: Cenker Matbaacılık, s. 165-171, İstanbul, 462 s.
- Can, E., 2007: Türkiye’de Bölgesel Kalkınmanın Aracı Olarak Kalkınma Ajansları: İzmir Kalkınma Ajansı Örneği. 2. Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu “Çok Düzlemli Yönetişim” Bildiri Kitabı, 25-26 Ekim 2007, Ege Üniversitesi-İzmir, TEPAV Yayınları No: 37, s. 369-377, Ankara, 502 s.
- Can, E., Saylan, S., ve Köseoğlu, D., 2007: Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Politikası Olarak Kalkınma Ajanslarının Rolü ve Önemi. 12. Ulusal Bölge Bilimi / Bölge Planlama Kongresi Bildiriler Kitabı, 25-26 Ekim 2007, İTÜ-Taşkışla, Baskı: Cenker Matbaacılık, s. 149-156, İstanbul, 462 s.
- Dağdaş, S., 2009: Türkiye Kalkınma Ajanslarından Ne Bekliyor? 4. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu (19-20 Ekim 2009), TODAİE, 2. Cilt, Baskı ve Cilt: Desen Ofset, Ekim 2009, Ankara, s. 687-704, 1190 s.
- Dericioğlu, K. T., 2008: Bölge Kalkınma Ajansları (BKA) ve Bölgesel Kalkınmada Ajanslar Arası İşbirliği: İstanbul-Marmara Örneği: Baskı ve Cilt: Günaydın Ofset, Temmuz 2008, s. 83-108, 254 s.
- Eraydın, A., 2008: Bölgesel Kalkınmanın Yönetişim Çerçevesinde Kurumlaşması: Kalkınma Ajansları. Baskı ve Cilt: Günaydın Ofset, Temmuz 2008, s. 9-30, 254 s.
- Macoveiu, G., 2009: Performance Management in the field of Regional Development-How to measure the performance of Development Agencies. & Structure, tasks and activities of RDAs-Example of Romaina. Poster Sunumlar. 2-4 ve 23-25 Kasım 2009, Ankara.
- Öztürk, A., 2009: Homojen ve Fonksiyonel Bölgelerin Tespiti ve Türkiye İçin İstatistikî Bölge Birimleri Önerisi. DPT Uzmanlık Tezi, Ankara, 119 s.
- Tamer, A., 2008: Kalkınma Ajanslarının Türk Hukuk Sistemindeki Yeri. Uzmanlık Tezi, DPT Yayın No: 2557, Ankara, 218 s.
- Toprak, Z., 2007: Yerelde Yönetim Olgusunda Demokratik Kazanımları Teorik ve Pratik Temelli Yaklaşımlar (Türkiye ve İzmir). 2. Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu “Çok Düzlemli Yönetişim” Bildiri Kitabı, 25-26 Ekim 2007, Ege Üniversitesi-İzmir, TEPAV Yayınları No: 37, s. 325-355, Ankara, 502 s.
- Yaman, A., ve Kara, M., 2008: Türkiye’de Bölgesel Gelişme Politikasının Dönüşümü Sürecinde Kalkınma Ajanslarının Kuruluş Çalışmaları: Son Durum ve Değerlendirmeler. Baskı ve Cilt: Günaydın Ofset, Temmuz 2008, s. 31-60, 254 s.
- Yılmaz, S., Dericioğlu, K., Elliot, A., ve Özden, S., 2007: Kalkınma Birlikleri’nden Kalkınma Ajansları’na Yönelirken. 12. Ulusal Bölge Bilimi / Bölge Planlama Kongresi Bildiriler Kitabı, 25-26 Ekim 2007, İTÜ-Taşkışla, Baskı: Cenker Matbaacılık, s. 157-171, İstanbul, 462 s.